

EGYETÉRTESEK

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. HÍMZŐ-UTCA 1. SZ. KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK. CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

Török csapatmozgósítás a Balkánban.

Törökország, mely az utolsó flottatüntetés óta a diplomáciai világra nézve majd hogy egészen meghalt, egy idő óta ismét beszélt magáról. Pedig ott élni és beszélni magáról egyértelmű dolog. Törökországról úgy volt alkalmunk beszélni hallani, hogy az csakis örömmel tölthette el Törökország minden igaz barátját. A megerősödés és új életre serkenés jeleit adta. Megegyezett hitelezőivel, s eleget tett kötelezettségeinek, melyeket ezen egyetértségekben magára vállalt. Rendezte pénzügyeit, a mennyire csak rendezni lehetett a fennfoglalt viszonyok között. S állami életreválóságának ez által nagyobb jelét adta, mintha csatákat nyert volna me fényes győzelmekkel verte volna le ellenségeit. Megmutatta, hogy nem süllyedt tehetetlenségben annyira, a mennyire ezt Európa politikusa hihette, s hogy fenállásának napjai nincsenek oly rövidre szabva, mint a hogy azt ellenségei hirdették. Belső ügyei rendezésére fordította erejét, a mely úton bizonyára sokkal hatalmasabban fognak ügyei konszolidálódni, mint akármilyen hangzatos és tüntető föllépés által a külpolitika terén.

diplomáciai aktust keresztülvinnie, mely arra célozna, hogy az összes európai pénzpiac valamely állam érdekében megrövidíttessék. Az orosz diplomácia nem volt elég erős hozzá megakadályozni ezen egyetértségek létrejöttét, a melynek értelmében európai kommisszió lett kinevezve a török financiai ellenőrzésére. S ezzel nem a jelenre nézve lett Oroszország elűve reményeitől, hanem jó időre a jövőben is. A hitelezők még a jövőben is rá tettek kezeket Törökország jövődelmi forrásaira. Ilyen körülmények között nem természetesebb, mint hogy Szentpétervárt annál sürögöbben kezdték követelni a hadikárpótlás összegének megállapítását és lefizetését. A követelés legújabbban valósággal fenyegetéshez lett már hasonló.

lyabb következményeket tulajdonítani, azt most még bajos lenne megmondani. Híre járt ugyan, hogy egyrészt Ausztria-Magyarország, másrészt Németország határozottan fellépett a portának ezen szándékolt csapatmozgósításra, s a szorosoknál megszállása ellen. De ez legalább is nem valószínű. Ezen birodalmak egyikének érdekébe sem ütközik, ha ez csakugyan végre megy. Ellenben mindkét birodalomnak rajta kell lennie, mint a berlini egyezés aláíróinak, hogy ezen egyezés megállapodásai fennmaradjanak. Azok pedig egyenesen felhatalmazták a portát a szorosok megszállására. Ez oldalról Törökországnak alig kell valamiféle tartania. Kétséges, hogy Oroszország is komolyan venné ezt az ügyet. Belviszonyai sem igen engedik, hogy figyelmet fordítsa, s esetleg komolyan lépjen fel akaratainak keresztülvitelére. Most oly hatalmasan fűtték meg a takarodót az európai kérdések megoldása körül fölmertült nehézségek alkalmából, hogy nem valószínű, miszerint magok keressék föl a veszélyt, ha mindjárt kisebb kiadásban is.

Budapest, ápril 12. A delegációk elé terjesztendő javaslatok megállapítása céljából ma kezdődtek meg Bécsben a közös miniszteri tanácskozások. A délelőtti folyamában őfelsége Tisztát fogadta, aztán a magyar miniszterelnök Kálnoky gróffal tanácskozott. A miniszteri tanácskozás két óráig kezdődött a külügyi hivatalban, s esti hat óráig tartott. Jelen voltak: gr. Kálnoky Gusztáv közös külügyminiszter, Szlavy József közös pénzügyminiszter, Tisza Kálmán és gr. Taaffe Ede miniszterelnökök, Dunajcskai lovag s gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter. Gr. Wltershoim honvédelmi miniszter s b. Orecy Béla őfelsége személye körüli miniszter. A tanácskozásokat holnap, esetleg őfelsége elnöklelte alatt, folytatják.

Budapest, ápril 12. Gambetta minisztersége, arról való bukása, továbbá mai szereplése felett a magyar sajtó többnyire rosszul ítélt, téves információknak engedve felfogásában. Már pedig minden francia államférfiak közt Gambetta igényelt Magyarországtól legtöbb figyelmet, s őt jól megismertetni közönségünkkel hazafiai költölközéssel, mert Gambettánál melegebb barátja népünknek nincs az egész külföldön, s mert Gambetta nemcsak a hazánknak, hanem az egész világeseményekbe egy hatalmas szót fog hangoztatni.

ura Franciaországnak. A Freycinet-miniszterium addig él, meddig ő akarja; egyáltalán nélküle semmi sem történhetik a köztársaságban. Ilyen Gambetta bukása. A monarchisták gyűlölik, mert ő ölle meg Monckot — a szerencsétlen Mac-Mahont; s a klerikális szeretnek megégetni, mert ő végkép megölte uralmukat Franciaországban; a kommunisták benne látják a legnagyobb akadályt felforgató céljaik teljesülésére; s végre Gambetta ellenségei a németek, Bismarck, mert tudja, hogy a revanche fegyvertől egyedül ő képes ma forgatni! ... A köztársaság hívei, a felvilágosodott szabadság, az állami eszme barátai azonban Gambettában ma még inkább hisznek, mint valaha — mert ő megmutatta, hogy hazáját jobban szereti reinit hírnevét. ... Gambetta nem egy Sulla, de Marius. Pázmányi Dénes.

Budapest, ápril 12. Gambetta minisztersége, arról való bukása, továbbá mai szereplése felett a magyar sajtó többnyire rosszul ítélt, téves információknak engedve felfogásában. Már pedig minden francia államférfiak közt Gambetta igényelt Magyarországtól legtöbb figyelmet, s őt jól megismertetni közönségünkkel hazafiai költölközéssel, mert Gambettánál melegebb barátja népünknek nincs az egész külföldön, s mert Gambetta nemcsak a hazánknak, hanem az egész világeseményekbe egy hatalmas szót fog hangoztatni.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAPEST, IV. HÍMZŐ-UTCA 1. SZ. HIRDETÉSEKET ÉS NYILTÉRRE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVÉSZ A KIADÓ-HIVATAL. Hirdetéseket felvész a következők: Bécsben: OPPELIK A., I. Stubenlasteri Nr. 2. MOSE REDOLA, I. Seilerstrasse Nr. 2. HANSENSTEIN ÉS VOLGER, I. Wallischgasse 10. DAUBE G. L. és TARSÁ, I. Wallzeile Nr. 12. SWEER MORITZ, I. Wallzeile Nr. 22. BREXER MARA, I. Rempetzgasse Nr. 12. HENSCH ALFRED, I. Wallzeile Nr. 25. Frankfurtban a M.: DAUBE G. L. és TARSÁ. Párisban: R. MOSE, 40, F. Notre-Dame-d-Victor. AGENCE HAVAS (place de la Bourse).

... Gambetta nem egy Sulla, de Marius. Pázmányi Dénes.

Kossuth Lajos irataim az emigrációból. III. kötet. A remény és csapások kora. 1860-62. Megjelent az Athenaeummal 1882. IV. Az V-ik fejezet címe a «Pénzügykör». Bizonyos, hogy hiába olvastunk végig az összes államok törvényszéki tárgyalásait, érdekesebb esetre, mint a mit e fejezet tárgyal, nem akadhatnánk. Egy hatalmas birodalom urának pör ez egy hatalmas bujdosó ellen, külföldön, idegen hatóságok előtt. Mindazonáltal egyszerű pörös eset maradna más előadásban, mint a hogy itt előfordul. Lehet, száraznak is találna a nagy közönség, legföljebb egy egy törvénytudó ismerne el érdekeseket. Így azonban élénk érdeklődéssel fogja azt olvasni a nagy közönség is. Ez a könyvben a leghosszabb fejezet, sűrűn nyomult, kiblen ivre terjedő. De mi minden elő nem fordul, ellen. Az eset ama pénzügyekre vonatkozik, melyekről már tettünk említést és ismertetést folyamán. A nyomtatás december—január folyóiban annyira előre haladt, hogy a pénzügyek nagyobb feleburján közepé táján el lett volna szállítva Olaszország, hogy ott őriztessek a háború kitéréséig. Febr. 13-án a rendőrfőnök fölszólította Day urat (a jegyek kiállítását), hogy a jegyeket tartsa vissza magának azon esetre, ha ellátás adnának tudtára. Az angol rendőrség megette a kutató szolgálatot az osztrák császár követének s meg egy magyar-pénzügyeit is, nem tisztázott esetre, megkerült, s annak halálpán az osztrák császár magánkoresetet indított Angliában Kossuth Lajos ellen, gr. Apponyi Rudolf által, ki magát a keresetlelven Ausztria császára követének nevezi, s kinek hit általi vallomásaiból lett kiírva az egész keresetlel.

Felbéréds. Budapest, ápr. 11. Két napja csupán, hogy több helyi külföldi utamból visszatértek. Mult keddén este még Leon Say fogadása volt, a pompás louvre-i termekben. Jelen volt ott Páris kincse, a francia pénzügyminiszter természetesen első sorban; ez Franciaországban három milliárd évi budgetet képvisel. Az utána jötték: Magnin ur, a Banque de France kormányzója (500 millió alaptőke); Christophe ur, a Crédit Foncier kormányzója (200 millió alaptőke) s vagy husz bank-elnök, igazgató; a Lyon-Méditerranée-vaspályá vezérigazgatója, mely vaspályá magá mindennap egy millió frankot vesz be stb. stb. Mint egy vendégtársaság megjegyzi, «csupán egy szöglet ott 20 milliárdot képvisel.» ... Ötvenegy órai szakadatlan vasutal lábszármban, nagyon hamar elszenderedtem pesti ágyamban. Időm sem volt jól utána gondolni, vajjon hol vagyok? Felbéréds reggel, kóds, esős időre — azt hittem egy percze még, hogy Párisban vagyok, a francia pénzügyminiszter szalonjában: «Staz millió, öt milliárd» hangzottak fölomban. Ágyam alatt roppant arany-eszregést vettem ki. A korona gemmájai (melyeket Párisban most árvereznek), tündököltek szemem előtt ... E pillanatok egy irathalmaz voná magára figyelmet, mely asztalkánom fekvő; a távollétem alatt érkezett levelek, iratok. Lássuk csak! ... Az első lapon olvastam 1882. ápr. 12. sz. — Adó iv. Füzetési felszólítás. — Gróf Szapáry 3 ft 60 kr ér tőlem 1877-ki közmunka vállásádjaim fejében. Hogyan, Exzellenziád, ily korán már? ... A másik kezembe akadt levelben X. barátom kér, hogy zsrájak neki egy váltót ... Micsoda? ... De hisz én Magyarországon vagyok s nem Párisban? ... Az ablakhoz rohok. A Sugáru harpodt burkolatán egy rozant onnibusz látok kocogtatni. Piszkos kocsis, sinternek való lovak, a kocsin hét házalo ... Most már bizonyos, Istencm, Budapestben vagyok! Coffrefort.

szágon, Ausztriában és Romániában esik a zsidókra aránylag több születést eset, mint a mennyi a többi hitfelekezetekre. Hogy ezen kedvezőtlen arány mellett a zsidók mégis szaporábbak, annak egyszerű oka abban áll, hogy náluk a született gyermekek közül több nevelődik fel, mint a többi hitfelekezeteknél, melyeknek a gyermekek halandósága sokkal nagyobb. Lagneau ehhez még két más okot is ad. Egyik az, hogy a zsidóknál sokkal kevesebb törvénytelen gyermek születik, mint a keresztényeknél. Pedig tudjuk, hogy a törvénytelen gyermekek közül a legtöbb elpusztul. Csak Bukovina és Galiciában fordul elő, hogy a zsidóknál is magasra emelkedik a törvénytelen gyermekek száma, ott a hol a zsidók nagyobb tömegekben laknak elkülönözve együtt. Ellenben Franciaországban ezer keresztény lakosra kétszer annyi törvénytelen gyermek esik, mint ezer zsidóra, Orosz- és Poroszországban háromszor annyi, Bändenben tízenkilencedik annyi aránylag a keresztény törvénytelen gyermek, mint a zsidó. A másik tény, a mit Lagneau kiemel, abban áll, hogy az újszülöttek között a fiúk és leányok aránya sokkal előnyösebb a zsidóknál, mint a keresztényeknél. Ez utóbbiaknál ugyanis jóformán annyi fiú, vagy legalább kétszer több születik, mint leány. Átlag azt lehet mondani, hogy 100 fiúra esik 100 leány. Miután pedig ezen fiúk felnevelés csak esleik belőlük a harczmező, sok aglegyen marad, aránylag igen sok leány nem mehet férjhez. A zsidóknál ellenben, különösen Orosz-, Porosz- és Magyarországon, Ausztriában, Veronában 100 leányra 120—130 fiú esik. — Ezen utóbbi tény abban rejti magyarázatát, hogy a zsidók sokkal fiatalabb korban kötnek házasságot, mint a keresztények. Nálunk nem ritkaság, kivált a felsőbb megé zsidóság között, hogy férfiak 18, leányok pedig 15 éves koruk előtt lépnek házasságra. Már pedig az is tudva van a statisztikából, hogy fiatal zsidók gyermekei között több a fiú, öregebbekéi között több a leány. Újabbban sok tudós nemcsak az ember és egyes emberfajok szaporaságával és halálalási viszonyaival foglalkozott, hanem figyelmeket kiterjesztettek egyes állatfajokra is. Különböző tanulmányozták azt, hogy meddig élnek az egyes állatok. Tudvalevő, hogy egyes állatok koráról a legrégebb

szágon, Ausztriában és Romániában esik a zsidókra aránylag több születést eset, mint a mennyi a többi hitfelekezetekre. Hogy ezen kedvezőtlen arány mellett a zsidók mégis szaporábbak, annak egyszerű oka abban áll, hogy náluk a született gyermekek közül több nevelődik fel, mint a többi hitfelekezeteknél, melyeknek a gyermekek halandósága sokkal nagyobb. Lagneau ehhez még két más okot is ad. Egyik az, hogy a zsidóknál sokkal kevesebb törvénytelen gyermek születik, mint a keresztényeknél. Pedig tudjuk, hogy a törvénytelen gyermekek közül a legtöbb elpusztul. Csak Bukovina és Galiciában fordul elő, hogy a zsidóknál is magasra emelkedik a törvénytelen gyermekek száma, ott a hol a zsidók nagyobb tömegekben laknak elkülönözve együtt. Ellenben Franciaországban ezer keresztény lakosra kétszer annyi törvénytelen gyermek esik, mint ezer zsidóra, Orosz- és Poroszországban háromszor annyi, Bändenben tízenkilencedik annyi aránylag a keresztény törvénytelen gyermek, mint a zsidó. A másik tény, a mit Lagneau kiemel, abban áll, hogy az újszülöttek között a fiúk és leányok aránya sokkal előnyösebb a zsidóknál, mint a keresztényeknél. Ez utóbbiaknál ugyanis jóformán annyi fiú, vagy legalább kétszer több születik, mint leány. Átlag azt lehet mondani, hogy 100 fiúra esik 100 leány. Miután pedig ezen fiúk felnevelés csak esleik belőlük a harczmező, sok aglegyen marad, aránylag igen sok leány nem mehet férjhez. A zsidóknál ellenben, különösen Orosz-, Porosz- és Magyarországon, Ausztriában, Veronában 100 leányra 120—130 fiú esik. — Ezen utóbbi tény abban rejti magyarázatát, hogy a zsidók sokkal fiatalabb korban kötnek házasságot, mint a keresztények. Nálunk nem ritkaság, kivált a felsőbb megé zsidóság között, hogy férfiak 18, leányok pedig 15 éves koruk előtt lépnek házasságra. Már pedig az is tudva van a statisztikából, hogy fiatal zsidók gyermekei között több a fiú, öregebbekéi között több a leány. Újabbban sok tudós nemcsak az ember és egyes emberfajok szaporaságával és halálalási viszonyaival foglalkozott, hanem figyelmeket kiterjesztettek egyes állatfajokra is. Különböző tanulmányozták azt, hogy meddig élnek az egyes állatok. Tudvalevő, hogy egyes állatok koráról a legrégebb

idő óta mesés dolgokat beszéltek. Néhány száz évig is elteltek őket. Már az egyik görög bölcs a felett panaszkodott, hogy az embernek élete igen rövid, pedig az hasznát tudni a hosszú életnek, ellenben némely állatok annak semmi hasznát nem tudják venni, pedig mint p. o. a csóka vagy a szarvas néhány századig is élnek. Az effajta mondasok igazságosság ma napság ma sok kételyt fér. De az azok teóriához is, a kik azt hirdetik, hogy az élet annál hosszabb, mennél nagyobb az állat. A legkisebb ázalag néhány órá, a kérész egy napot, a kutya tíz-tizenöt esztendő, az ember átlag valamivel többet harmincznél, az elefánt pedig kétszázadot. Az efféle okokat azonban nem lehet általánosítani. Vanok állatok, melyek testnagyságára épen nem egyenlők, és mégis egyforma hosszú időt élnek. A víza élő vagy kétség esztendőt mint az elefánt. A macska olykor nagyobb kort ér el, mint a nálánál sokkal nagyobb ló. A rák is körülbelül száz évig él, mint a disznó. Van azonban némi összefüggés a test nagysága és az életkor tartama között. Az állatok ki kell fejlődnie végleg, s bizonyos, hogy nagyobb tömegnél a kifejletlen lassabban mehet végbe mint a kisebbnél. Hogy egy szarvasmarha vagy elefánt magára és magába szedje mind az az anyagot, mely szükséges ahhoz, hogy kisiny állapotából nagygyá legyen, ahhoz sokkal több időre van szükséges, mint p. o. a csirkének vagy macskának. De a mint a teljes kifejlettség véget ért, a további életnek hossza igen különböző.

Egy közsali sas ugyanott 104 évet él, s általában a sasokra nézve több időt eset van konstataiva, hogy koruk meghaladta a száz esztendőt. Azonban a sas ezen hosszú idő alatt sem nevel föl több fiókot, mint a mennyi a tyuk vagy a fogoly az ő számára kiszabott rövid időtartamban. A nyul, mely sulyra nézve körülbelül megfelel a sasnak, egy év alatt tízenkét-tizenhat fiát nevel, s rövid tíz esztendő tartó életében ép úgy gondoskodik nemének fenntartásáról, mint a sas tíz annyi idő alatt. É s épen ebben keresi Weismann freiburgi tanár az állatok élethosszának titkát. Szerinte minden állat addig él, a mit a természetnek szüksége van reá, hogy fájának fenntartásáról gondoskódjék. Addig, míg utódokat állít maga helyett, megpedig sokat, ha azok nagy számban pusztulnak, ellenben kevesebbet, ha nem vár reájuk sok veszély. Vannak állatok, melyek millió és millió számban pusztulnak el, de két annyi millió számban szaporodnak. S az élet a szülőknél csak addig tart, a mig ezt a szaporodást létrehozták. A cserégerő larvája még egész esztendőn keresztül él a földben, rácsájára a növények gyökereit, de a kifejlett rovar egy hónap múlva elhal, miután az alatt tojást rakott. A kérészféléknél ez még inkább észrevehető. Teljes kifejlettség meglehetősen időt vesz rendszerint igénybe, de száraz alakjaik elveznek néhány órai élet után, midőn fölemelkedve a vízek fölé, a pártás végbe megy s millió számba lerakják tojásaikat. Legfeljebb erre a törekvés: csak addig élni, míg erre a faj fenntartásának szempontjából szükség van: a hangyáknál és a méhekénél. A hangyáknál a himz alig néhány hetet él, ellenben a munkás hangyák néhány esztendő, holott a kettő teste között alig van észrevehető különbség. Egyik olyan erős, mint a másik s az egyik elpusztul, mikor nincs szükség reá, a másik tovább él, mert a fiatal bábókat neki kell táplálnia, életnie, sőt valóságát dajkálnia. A méhekénél a dolgozók pláne maguk öik el a heréket, mikor az anyaméh megtöjtja tojásait. Pedig a here nagyobb erősebb testi mind a tojások méh. Nem a test alkata határozt tehát, — ez Weismann vizsgálatainak az eredménye — a felett, hogy az élet meddig tart, hanem a fajfenntartás, annak elérése, hogy a faj tovább szaporodjék.

